

## Buzavalutás fizetést követelnek a magánalkalmazottak.

(A Szege tudósítójától.) Megírta már a Szege, hogy a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségének Szegei Csoportja a Kereskedők Szövetségével érintkezésbe lépnek mintegy tíz nap előtt, hogy kollektív, valamennyi szegei kereskedőre kötelező szerződést kössenek vele az alkalmazottak fizetésére vonatkozólag. Mint ismeretes, a Kereskedők Szövetségének nem állott módjában ezt megtenni, mert a Szövetség határozatai nem bírhatnak kötelező erővel minden kereskedőre, így csak feszültséget intézett tagjaihoz, hogy a lehetőséghez képest békés uton egyezzenek meg alkalmazottaikkal.

Ez a nyílt levélben történt felszólítás nem elégítette ki azonban a magánalkalmazottakat, akik ma délután gyűlést tartottak és azon elfogadták a vezetőség haldrozati javaslatát a felszólításra vonatkozólag, amely megállapítja, hogy „Ez a mód azonban nem alkalmas arra, hogy a fizetések kielégítő módon rendeztessenek, miért is a taggyűlés a következő irányelveket szabja meg:

1. minden alkalmazott havi fizetése felszab-

dulsakor, illetőleg irodába való lépésekor minimálisan 1 q buza pénzbeli drá legyen; 2. ezen minimális fizetés a második évtől kezdődőleg évenként 25 kg. buza pénzbeli drával emelkedjék; 3. ez a minimális fizetés beosztás és használhatóság szerint emelkedik; 4. arra való tekintettel, hogy az alkalmazottak már hosszabb idő óta legégetőbb szükségleteiket sem tudták fedezni, egy havi fizetés utaltassék ki gyorssegély címén; 5. minden alkalmazottnak joga van évenként fizetési szabadsághoz, még pedig egy évi praxis után egy heti szabadságra, mely évenként két nappal emelkedik, egészen négy hétig. A szabadság igénybevételéhez szükséges, hogy az alkalmazott a cégnél már hat hónap óta legyen; 6. a felmerülő viás kérdések elintézésére a Szövetségek hajlandók partíciós bizottságban való részvételre; 7. a fenti pontok nem vonatkoznak a pénz- és biztosító intézeti tisztviselőkre. Még pedig azért nem, mert a biztosító intézeti tisztviselők fizetés-rendezési ügyeit a Biztosítási Tisztviselők budapesti központja intézi az egész országra vonatkozólag, a banktisztviselőknek pedig Szegeben ugyis elég fizetésük van.

## Strandot létesítenek a tisztviselők.

(A Szege tudósítójától.) A közelgő fűrdő-szezon az egész város társadalmát megmozgatta, különösen azonban a tisztviselők körében forszírozzák erősen a nyári fűrdőzés problémáját. Előrelátható ugyanis, hogy az idén olyan magas ára lesz a tiszai fűrdőknek, amit a tisztviselők és munkások nem tudnak megfizetni. Már néhány év óta olyan tapasztalatokra jutottak a hivatalos egészségügyi körök, hogy Szegeben egy egészen új generáció nő fel anélkül, hogy uszni megtanulna és az egészséges tiszparti fűrdőzést igénybe venné. Tudnivaló ugyanis, hogy a Tiszán csakis az engedélyezett fűrdőkben szabad fűrdőzni, a strandon, vagy az innenső oldalon levő fűrdőépületekben, a tisztviselő és munkáscsaládok viszont nem képesek gyermekeik számára a drága fűrdőjegyeket megvásárolni. A szabadban való fűrdőzést szigorúan bünteti a hatóság, de veszedelmes is lenne a fiatalokat ilyen életveszélyes vállalkozásokba engedni.

A Tisza homokos ártérletét pedig végig ki lehetne használni a fűrdőzőknek, ha lenne, aki erről gondoskodjon. A szükség, úgy látszik, vállalkozót szült, mert néhány héttel ezelőtt dr. Lederer Dezső kerületi tisztviselő orvos beadványt nyújtott be a városi tisztviselők egyesületéhez, amelyben részletesen feltárta a tisztviselő és munkáscsaládok nélkülségét a fűrdőzés terén és azt javasolta, hogy létesítsenek a tisztviselők egy partifűrdőt a Tisza innenső partján, a nagykörutal szemben, ahol a szerb megszállás alatt a Partifűrdő Rt. állott.

Természetes, hogy a javaslat a legteljesebb

pártolásra talált a tisztviselők körében s ma már nemcsak a városi tisztviselők, hanem a Tisztviselők Otthona és a KANSz is teljes erejükkel azon dolgoznak, hogy a tisztviselőstrand terve megvalósulhasson és a szegényebb néposztályok is élvezhessék a Tisza áldásait. A tisztviselők annyira lelkesednek az önálló strandért, hogy anyagi hozzájárulásukkal is hajlandók biztosítani a minél könnyebb megoldást, a kabinok felállításának és a felszerelési költségek előteremtését. Kézenfekvő, hogy az anyagi részt illetőleg a tisztviselők számítanak a város támogatására is.

Bárdoss Béla, a városi tisztviselők egyesületének elnöke, a tisztviselők strandjáról a következőket mondotta munkatársunknak:

— Már egy hónappal ezelőtt megküldtem a város előljáróügyi ügyosztályának azt a beadványt, amelyet dr. Lederer Dezső nyújtott be hozzám, de mind a mai napig nem kaptam rá választ. Nem tudom, hogy mi ennek az oka, de a tisztviselők ettől függetlenül is készülődnek tervük megvalósítására. Targyalásokat folytatam Hauser Rezső Sándorral, az Otthon elnökével, valamint a KANSz vezető tagjaival, akik szintén minden befolyásukat latba vetik a strand létesítése érdekében.

Ugy hisszük, hogy a tisztviselők fűrdőjének felállítását senki sem fogja megakadályozni, sőt annak létrejöttét az illetékes hatóságok is előmozdítják. Talán így tesz majd a város előljáróügyi ügyosztálya is, amely egy hónappal ezelőtt eltemette az üdvös beadványt és mindeideig nem válaszolt rá.

## Szegei szmírnák, perzsák és gobelinek.

(A Szege tudósítójától.) „A kezdet — mondja kérdésünkre az első szegei szőnyegszövő telep egyik tulajdonosnője — nagyon nehéz volt három évvel ezelőtt. Munkásokat egyáltalán nem kapunk, mindenki idegenkedett a merőben ismeretlen munkától. Ma már harmincöt tanuló lány dolgozik a műhelyben és rendkívül sokan jelentkeznek felvételre, úgy hogy alig győzzük a visszautasításokat. Munkánk van elég, tele vagyunk megrendeléssel, pedig már a konkurrencia is alaposan megnövekedett. A házi szövőszékeken kívül egyre-másra alakulnak az új vállalatok, a tőke is erősen érdeklődik. Arról is beszélnek, hogy a közeljövőben nagy tökével új, nagyarányú telepet létesítenek Szegeben.”

A háború, amely végigjárta az egész világot és elpusztított, fölborított mindent, ami útjába akadt, akár szükségesszerű kirobbanása volt az utóbbi évek gazdasági feszültségének, akár egyéni bűnök szabadították rá az emberiségre, mindenképpen megváltoztatta a fejlődés irányát. Ebben ma már megegyeznek azok a tudósok, akik foglalkoznak a világ ügyeivel és megegyezik mindenki, mert a saját bőrén érzi az irányváltást, csak azt nem tudja senki, hogy melyik hát az az új irány, előre tart-e, vagy hátra,

vagy oldalra kanyarodik. Az élet minden megnyilvánulásában új helyzetek teremődtek, régi, egyszerűen bevált rendszerek dőltek össze, sziklaszilárdnak vélt igazságok váltak szerte-foszló délibábbá. Az új rendszerek, az új igazságok most kristályosodnak valahol a történelem titokzatos kohójában és a megrémült ember báva szemmel lesi az alakuló új kristályok formáját.

Új helyzetek teremődtek az élet minden megnyilvánulásában. A régi igazságokban keservesen csalódott emberek száz meg száz új igazsággal kísérleteznek, lázas izgalommal tapogatják az új ösvényeket, a kísérlet itt-ott sikerül, az első nyomokon megindul a karaván és halad mindaddig, amíg ki nem derül, hogy a nyomok hamis ösvényre vezettek. Ezt azonban előre nem tudhatja senki.

Magyarországról azt szeretik mondani mostanában, hogy agrikulturnál, hogy csakis az őstermelés mentheti meg saját maga és a világ számára. Lehet, hogy ez az igazság, de az is lehet, hogy azoknak van igazuk, akik az ellenkezőt állítják, akik más agrikulturnál szomorú példákra hivatkoznak, akik nagy-szerű ipari és kereskedelmi kapcsolatok látják

ezt a megcsontított földterületet a nyugat és balkán között. Mindkét álláspontnak vannak súlyos argumentumai és éppen ezért kialakult már egy harmadik álláspont is, amely szerint az igazság valahol a középen keresendő. Ez azonban nem ránk tartozik, mi csak az új, ismeretlen igazság vajdájának tüneteit figyeljük napról-napra.

Egy ilyen tünet, amely lehet jelentéktelen is a végső értékelésnél, de mindenesetre érdekes tünet kísért Szege falai között közel három éve. Észrevételül kezdődött, kevesen tudták, hogy van és hirtelen annyira általános lett, hogy minden szögletben beszélnék róla. Az első nyomokon folyton gyarapodó karaván indult meg és ezidőszáig még bizonyosnak látszik, hogy a nyomok nem vezetnek hamis ösvényre. Arról van szó, hogy Szegeben, ebben a tipikus agrikulturnál városban, ahol az urbanitást ezelőtt néhány halácska-készítő iparos és néhány paprikamalom képviselője, szinte máról holnapra egy új ipar hatalmas körvonalai bontakoztak elő a por-ködös levegőből, a szőnyegszövőipar körvonalai. Tegnap még értetlen csodálkozással bámulta meg a szegei civis a belvárosi utcák kirakatába helyezett tarkamintájú szőnyegeket, ma már száz meg száz szőnyegszövőszék fonál-hurjain ugrándoznak a fürge női ujjak és tucat számba készülnek a szebbnél-szebb szmírna és perzsa szőnyege, a skandináv és ógobelinek és a torontáli butorszővetek. Ami azonban a legfontosabb, a szegei szőnyeg már keresett cikk az egész országban, sőt a trianoni határokon túl is és súlyos százezrek, esetleg milliók ömlenek vissza cserébe a város falai közé.

Ez a tünet fölértéktelenné megérdemli, hogy el-tűnődjön rajta néhány pillanatig az ember. A szőnyegszövőipar Magyarországon a legfiatalabb iparágak közé tartozik. A háboru előtti években volt ugyan valami nyoma az ország egyes vidékein, így Torontál vármegyében, Nagybecskerek környékén, Máramaros és Csik vármegyékben, de mindentűnt mint házi-ipart kultiválták minden különösebb jelentőség nélkül. Gyárilag csak két helyen készült: Aranyos-Maróton és Nagybecskereken. Szőnyegipari tanműhely szintén két helyen volt, Nagybecskereken és Pozsonyban. Pedig a szőnyeg mindig keresett cikk volt az országban, annyira keresett cikk, hogy hiteles följegyzések szerint 1895-ben csupán gyapjú- és jutaszőnyegekből 2.149.875 forint volt a behozatal. A szőnyegipar fejlődésének tehát már akkor is meglett volna az alapja, azonban a világháborúnak kellett jönnie, hogy megteremtse azt a helyzetet, amelyből kisarjad az új lehetőség felismerése.

Szegeben ma már több száz szőnyegszövőszék dolgozik, lehet hogy kissé túlzott ez a szám, de annyi bizonyos, hogy Szegeben a szőnyegszövőipar ma már a legfontosabb iparágak közé tartozik. Pedig ez a város kifejezetten és hangsúlyozottan agrikulturnál város volt és így az új ipari lehetőségek igen intenzív kihasználása nem jelenhet mást, mint azt, hogy Szege város lakosságának tekintélyes része ma már nem élhet meg abból a bizonyos agrikulturnából, a megváltozott viszonyok kényszerítik ki az új megélhetési lehetőségek felkutatását. Legalább is ebben a pillanatban úgy látszik, hogy ez a dolog helyes magyarázata.

Szegeben három évvel ezelőtt állította fel a Giljum-család az első szőnyegszövőszéket. Az iparhatóság, mint Szőnyegszövő Iskolának adta meg az iparengedélyt.

A Giljum-család szőnyegszövő telepe a belvárosi óroda egyik emeleti termében van. Hatalmas szövőszékek töltik be a helyiséget. A szövőszékek mellett tizenhárom-tizenöt éves leánykák dolgoznak, boszorkányos gyorsasággal burkolják a színes fonáldarabkákat a kifeszített fonálhurokra és kezük alatt fürgén alakulnak a bolyhos szőnyegminták. Most csak perzsa szőnyegeket készítenek. A falakon néhány valóban művészi értékű kész skandináv gobelin függ, az értéke szinte felbecsülhetetlen. Megtudtuk azt is, hogy mi a különbség a perzsa és a szmírna szőnyeg között. Nem sok, csupán annyi, hogy a perzsa szőnyeg vékonyabb fonálból készül és területegységenként több csomó van benne, a szmírna pedig vastagabb fonálú, de ritkább. A skandináv gobelin és az ógobelin között már lényegesebb a különbség. A szövőszék is szembetűnően eltér egymástól, azonosítva a skandináv gobelinnek mindkét oldala egy-